

โคลงกวีโบราณ

แจกในการกฐินพระราชทาน

เจ้าพระยาบรมราช

ณวัดกลาง จังหวัดสมุทรปราการ

พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๒

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

สำนักหอสมุด

คำนำ

หนังสือที่เรียกว่าประชุมโคลงกวีโบราณนี้ คือโคลง
กวีแต่งแต่ครั้งกรุงเก่า เป็นของคนนั้นบ้าง คนนี้บ้าง
มีตั้งแต่พระราชนิพนธ์เป็นต้นลงมา ล้วนนี้ขุดกัน
พวกกวีแต่โบราณว่าเป็นของแต่งดี จึงจดจำออกแล้ว
กันสืบต่อมา เหมือนจะไม่มีนักเรียนหนังสือไทยคนใด
แม้ในยุ้งยุ้นชั้นหลังลงมา ที่จะไม่เคยได้พบเห็นโคลง
เหล่านี้ มากบ้างน้อยบ้าง แต่ข้าพเจ้าเข้าใจว่า จะยัง
ไม่มีใครได้เคยเห็นรวบรวมโคลงกวีโบราณไว้ได้มาก
เหมือนที่พิมพ์ในสมุดเล่มนี้ ซึ่งได้ขุดขึ้นมาแต่พระราช
วังบวร ฯ เป็นของพระเจ้าราชวรวงษ์เธอ พระองค์เจ้า
วงจันทร์ ประธานแก่หอพระสมุด ฯ

ต้นฉบับประชุมโคลงกวีโบราณ ซึ่งได้มาจาก
พระราชวังบวร ฯ มีบานแพนกว่า “ข้าพระพุทธเจ้า
พระยาตรีภพ จำโคลงโบราณไว้ได้ถาก” พระยาตรีภพ
คนนี้เป็นกวีมีชื่อเสียงคน ๑ เมื่อในรัชกาลที่ ๒ ได้แต่ง
โคลงนิราศไว้เรื่องหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า “นิราศพระยา

(๒)

ครึ่ง” พวกกวีแต่ก่อนยกย่องกันเข้าไปในตำรา กวี
แต่งโคลงกั้นขอพระเกียรติรัชกาลที่ ๒ ไว้ อีกเรื่อง ๓
เมื่อเร็ว ๆ นี้พบเพลงยาวนิราศพระยาตรังแต่ง ว่าด้วย
ครึ่งไปวางตราเป็นผู้ว่าราชการเมืองครึ่ง ล้านนพระยา
ครึ่งแต่งกลอนสู้แต่งโคลงไม่ได้ แต่ได้ความในเรื่อง
ประวัติของพระยาตรังในเพลงยาวนั้นประกอบด้วยที่
ทราบคำบอกเล่า เข้าใจว่าพระยาตรังคนนี้เป็นชาวนคร
จะเป็นเชื้อแถวอย่างไรทางเจ้าพระยานครพิศม์ เป็น
พระญาติกับกรมพระราชวังบวรมหาดคีตพลเสพ ได้เป็น
ตำแหน่งพระยาตรังเมื่อในรัชกาลที่ ๒ ครึ่งนั้นยก
เมืองตรังขึ้นเป็นเมืองตรีมาขึ้นกรุงเทพฯ เห็นจะเป็นด้วย
เหตุนี้ พระยาตรังจึงไม่ถูกกักเจ้าพระยานครน้อย เมื่อ
พระยาตรังออกไปวางตรา พาภรรยาไปด้วย ภรรยา
เป็นญาติเจ้าพระยานครน้อย พักอยู่เสียที่เมืองนคร ไม่
ออกไปเมืองตรังด้วย เข้าใจว่าพระยาตรัง ว่าราชการ
เมืองอยู่เพียงสิ้นรัชกาลที่ ๒ แล้วต้องกลับเข้ามาอยู่

(๓)

กรุงเทพ ฯ เมืองศรีกรุงกลับเป็นเมืองขึ้นเมืองนครต่อไป
โคลงโบราณที่พิมพ์ในเล่มนี้ เข้าใจว่าพระยาศรีกรุง
รวมถวายเป็นพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระนเรศวรมหาราช
เมื่อครั้งเสด็จเข้ามาอยู่ในกรุงเทพ ฯ

โคลงโบราณที่พิมพ์ในเล่มนี้ ข้าพเจ้ายังนึก
เสียดายอยู่น้อยว่า ยังไม่มีเวลาที่จะสอบค้นประวัติ
ที่มาชื่อเป็นต้นแต่โคลง และเขียนเล่าเรื่องตำนาน
ของโคลงบางบท ซึ่งรู้ตามที่เล่ากันมาอธิบายลงไว้
ด้วยไม่ทัน ด้วยการศึกษาไม่สู้จะยากนัก เป็นต้นว่า
โคลงที่อ้างว่าเป็นพระราชนิพนธ์ ไม่ได้บอกไว้ว่า
รัชกาลไหน จะเป็นพระราชนิพนธ์สมเด็จพระนารายณ์
มหาราช ฤ็สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศก็ไม่ได้
จะบอกค้นคว้าหาหลักฐานว่า เป็นพระราชนิพนธ์ของ
พระองค์ไหนแน่ แต่ถ้ามองชื่อบางคนก็พอรู้ ใ้แน่
เหมือนเช่นพระมหากษัตริย์นั้น กล่าวกันมาว่าเป็นกวี
ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์ ฯ เป็นผู้แต่งกันแต่กัน

(๕)

เรื่องสมท โฉม ครีปราชญ์นั้นว่าเป็นบุตรพระมหา
ราชครู มีเรื่องเล่ากันว่า เมื่อครีปราชญ์แรก
รุ่นหนุ่มแต่งหนังสือเรื่องอันใดอันหนึ่ง เอาไปให้บิดาค
บิดาคิเตียน ครีปราชญ์ชังใจ ครั้นเมื่อเป็นกวมชอ
เสียงแต่งฉันทเรื่องอนิรุทธ จึงไม่แต่งค่านมัสการ
เพราะไม่อยากจะแสดงความเคารพต่อบิดา เลยกล่าว
หากันมาว่า เป็นยาขบเป็นกรรมให้ทุกข์โทษโงยแก่
ครีปราชญ์ จนถึงต้องประหารชีวิตเป็นที่สุด เมื่อ
ในแผ่นดินสมเด็จพระเพทราชา มีเรื่องประวัติของ
ครีปราชญ์ ย่รวมอยู่ในหนังสือคำให้การชาวกรุงเก่า
ฉบับพิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๗ หน้า ๓๒๖ แต่โคลงใน
สมุทเล่มนี้ยังมีชอกวอิน ๆ อยู่อีกหลายคน เช่น
พระเจ้าล้านช้างเป็นต้น ถ้าจะสืบสวนให้รู้ว่าเป็นใคร
จะกินเวลามากอยู่ ยังไม่มีเวลาจะทำ จึงต้องทอด
ธุระไว้ที

(๕)

๒๓ ๕ ๕
คณบดีโรงเรียน ไทพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๐
๒๕ ๒๕ ๒
คณบดีโรงเรียน นายเล็ก สมิทธิวิ มหาศาล
๒๕ ๒๕ ๒
ขออนุญาตพิมพ์เป็นครั้งที่ ๒ กรรมการหอพระสมุด
เห็นชอบการสมควร จึงอนุญาตให้พิมพ์ตามประสงค์

ตั้งอ้วนพิมพ์ สภานายก

หอพระสมุดวชิรญาณ

วันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

โคลงกวีโบราณ

๑ ข้าพระพุทธเจ้า พญาศรีง่าโคลงบุราณไว้
ไถ่ถวาย

พระราชนิพนธ์	๗
พระเทวัญไชไทย	๓
พระเจ้าล้านช้าง	๑
สนมข้างใน	๑
ศรีธัญไชย	๓
พิทาศรีปราชัญญ์	๑
ศรีปราชัญญ์	๗
พระศรีมโหสถ	๑
พระเขวราช	๑
นายชาติ มหาคเล็ก	๑

๒	๒๓
๒๔	๒๕
๒๒	๒๒
๒๔	๒๔
๗	๗
๘	๘

รวม ๓๒๗ บท

สำนักหอสมุด

พระราชนิพนธ์

๑ พระเรือมาแซกน่อง	ถึงกง
มีมโนรถง	จอกเจ้า
เรือมกลาครไลหงษ์	ขารนี้ มาแม่
คุณขารน่องหน้า	หน่อไต้เทวี ฯ

พระเทวี

๑ พระผัวพระผ่านเผ้า	นฤพาน
ไฟไต้ชัยแตกกาล	หมิ่นม้วย
สัดกลูกเหลนหลาน	เวียงรอบ ทิวแฮ
เถ้าออกเว้ากักกล้วย	วีรธำส่าว ฯ

พระราชนิพนธ์

๑ ทั้งหลายว่าแม่เถ้า	มานยาว
พระว่านางยังสาว	ไต้เถ้า
ทักคอกพลับพลิงชาว	แซมเกษ
สระกว่าสาวสืบเชื้อ	แข่งหน้าบูรณจันทร์ ฯ

๑ ศศิธรเทศน์ งามนัก
आईเคือนเพ็ญอักษร หนุ่มเหน้า
อักษรบรรลักษ์ณ์ เลื่องแต่ง ผงงญา
ไอ้ใช้นางฟ้าเจ้า พิไซย่าไฉน ฯ

พระเทวี

๑ ทินกรวรรเทศน์ งามขง ยิงแซ
ไอ้ใช้อาทิตย์วัง อยู่เกล้า
นารายณ์เสด็จลง มาแปลก ปลอมญา
ไอ้ใช้นารายณ์เจ้า พระผู้เสด็จมา ฯ

ศรีปราชญ์

๑ โกลงสองธกถ้าวอ้าง หึงชาย
คอสมรรตไซยพาย ฟู ฟู
สรหมข่วงวางสาย ชลเขี้ยว
สองอาทแขงขม่งชน แข่งให้กันเสมอ ฯ

๕
พระเทว

๑ เชิญไตรราชาไท่ เสกัจยร ยাত্রวแซ
กั้นก้อภโอสรูย สับหล่า
ขอถวายธิกาทล ทรงขาท
แต่ขพิตรเจ้าพา ผ่านหล่าครองเมือง ๑

ศรีปราชญ์ต่อพระนิพนธ์

๑ ทวังตามาลันไต้ เปนเชย
สรวลแต่ชาวเราเหย ทะห้าย
เชิญพระตระกองเกย กรทนม คัพ่อ
นางแกกถกามหม้าย หม่นเศรำโรยโฉม ๑

บโทนต่อพระนิพนธ์

๑ เรียมพิศแต่ขาทเท้า ถึงผม
ขตำบสงสม แน่งน้อย
ไอ้นแั้นอ่อนเชวกลม กำรอย
กิตแต่มเด็กหน้อย ทนงนเสียบโฉม ๑

๖

พระนิพนธ์

๑ ชาล ^ล เชอ ^ล ชาติ ^ล ชิง	ชาล ^ล
นามแม่ ^ล อาม ^ล อ ^ล ย ^ล รี	คำ ^ล ค้อย
พ่อ ^ล ม ^ล ง ^ล ชอ ^ล ทว ^ล ค ^ล ร์	ชาย ^ล ถ่าน
ส่วน ^ล คว ^ล ม ^ล ง ^ล ค ^ล อ ^ล กร ^ล ือ	แต่ง ^ล ไว้ ^ล วิ ^ล ค ^ล เร ^ล ือ ๗

นายชาล^ล

๑ ชาล ^ล ไช ^ล ชาติ ^ล เชอ ^ล	ชาล ^ล
นามแม่ ^ล นา ^ล ก ^ล ม ^ล ท ^ล ร์	เผ่า ^ล ท้าว
บิ ^ล ท ^ล เร ^ล ค ^ล ชอ ^ล พ ^ล ระ ^ล ค ^ล ร์	เพ ^ล ส ^ล ย ^ล ัน ติ ^ล ร ^ล นา
บุ ^ล ชา ^ล ผู้ ^ล ท ^ล า ^ล ญ ^ล ห้าว	ชอ ^ล ท้าว ^ล ส ^ล ญ ^ล ไซ ^ล ย ๗

นางข้าง^ลใน

๑ ท ^ล ะ ^ล ท ^ล าย ^ล ก ^ล ระ ^ล ต ^ล าย ^ล เต ^ล ็น	ช ^ล ม ^ล ัน ^ล ท ^ล ร์
มัน ^ล ย ^ล ่ ^ล เจ ^ล ียม ^ล คว ^ล ม ^ล ัน	คำ ^ล ค้อย
น ^ล ก ^ล ย ^ล ง ^ล ท ^ล า ^ล ก ^ล ระ ^ล ส ^ล ัน	ถ ^ล ง ^ล เม ^ล ฆ
มัน ^ล ย ^ล ่ ^ล เจ ^ล ียม ^ล คว ^ล น ^ล ้อย	คำ ^ล เต ^ล ย ^ล เต ^ล ย ^ล ร ^ล ณ ^ล าน ๗

๗
ศรีปราชญ์

๑ ทะหายกระต่ายเต้น ชมแข
ส่งสังสกตาแล สัพพา
ระกุกเต สัตวส์ กัณนา
อัยว่าเราเจ้าข้า อยู่พันดินเคียว ฯ

ศรีปราชญ์ทุลเป็นโคลง

๑ ครนครนสนันพน ขณพิ
เสียงตะขาบขัต เว้งรัน
ภรรจรเวศตรี สรสัง เองแข
ร้องลำทข้างคัน เพ็ทแก้วมาเมือง ฯ

นายประตุตามเป็นโคลง

ศรีปราชญ์บอกเป็นโคลง

๑ แหวนน่านไต้แต่ ไคมา
เจ้าพิภพโลกา ท่านให้
๑ ทำซังสังไคนา วานขอก
เวาถวากาพย์โคลงไท้ ท่านให้รางวัล ฯ

เจ้าเชียงใหม่ตามเป็นโคลง

ศรีปราชญ์ตอบเป็นโคลง

๑	วังม้พระเจ้าฮอ	ปางไค
	ฮอเมื่อพระเสด็จไป	ข้าแก้ว
๑	วังม้ขัสคไต	สักหยาค
	คำแต่่นอกในแผ้ว	ผ่องเนอนพคุณ ฯ

ศรีปราชญ์ ๕ บทลงไว้

๑	โยแม่ทิวนี้ไช้	จะตก
	เอาพระกรมาปก	คอกไม้
	สองมือทาบตอก	ครวญไคร่ เห็นนา
	ห้วยะยิมรอยให้	พี่เต้าไปหา ฯ
๑	ออกปากไว้แก่เจ้า	เป็นสัจย์
	กึ่งหนึ่งเหลียมเพ็ชรรัตน	ยอดตัง
	ขอร่วมภิรมย์สวัสดิ์	เสมอชีพ
	จงแม่เชื่อเวียมครอง	ทนนลของกู ฯ

๑ ปลอกคำตำคเชียว

ท้วยคิตเสยกาย

แม่มทชอชวย

ทองแท่งเนอเจ็ดน้ำ

๑ อรณพนแพ่ง

เรากลุกอจาวรย์

เราฝีกท่านประหาร

เราฝีกท่านมล้าง

๑ เจ้าอย่าย้ายค้วให้

คกจนายพรานเขา

จะยั้งก็ยั้งเอา

เจ็บไยปานเจ้าเงอ

พยนหาย

แต่กำ

ของเก่า

ซึ่งให้ฤาเสมอ ๗

ทิพพยาน หนึ่งรา

หนึ่งข้าง

เราชอบ

คายนคนสนอง ๗

เรียมเหงา

พ้อเนอ

อกพี งามแม่

เงอกแล้วราถอย ๗

พระเขวราช

๑ เจ้าอย่าย้ายค้วซ้ำ

อย่าม่ายเมียงหางตา

จะมากี่มารา

ครันพมาอย่าเร้น

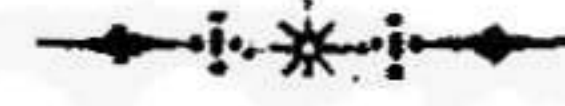
มเลื่องมา

ว้อเหล่น

อย่าเหนยว นานเลข

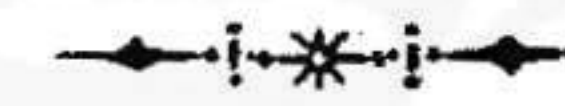
เรียกเจ้าจงมา ๗

พระศรีภุมรีปริชา

๑ ข้ามคักวิเวกด้วย	เลี้ยงนก
เค้าแสรกแฉกฉาก	กุ่มอง
ยอกรอกอกกัยอก	ออมสวาทิ
มีอตระโถมโถมน้อง	ปากพร้องรัชชัญญา ๗

ศรีธนญไชย ๓ บท

๑ มลักเห็นม้าชอนเมือ	มันคุด
ลวันเล่ทกลยลจนกน	ไชน้อย
มาเห็นเมือมันคุด	กนน้อย
แหงงงกลัยไยจ้อย	แม่เหย์เรื่อนตน ๗
๑ เรียมให้ชลเนตรถวม	ถึงพรหม
พาหม่ลทวง้อมจม	ชีพม้วย
พระสเมรุเขอยเขนตม	ทท้าว ลงแฮ
อภินิฐมหาพรหมฉวย	พิไวจึงคง ๗

๑ ผิดผีขี้ระ	ลาเพ
ผิดพระราชโปล	จะขี้
เหนือยหนักพิทพอเท	ปะแม่ กระมิงนา
ในพระกฤษฎีกาอ้า	ท่านไ้ย้งไฉน ฯ

พระมหाराช

๑ มลักเห็นใบจากเจ้า	นิรมิตร
เปนลำภาไพจิตร	แยะโล้
จะลงระวางวิก	จวนแก่ ออกเอย
แม่นหนุ่มวันนั้นไอ้	ผู้ข พเพยงกินสถาน ฯ

โบราณแต่งไว้ ๑๐ บท

๑ ครนครนกลใช้ฟ้า	เรียมครวญ
ฝนใช้กดฝนชวน	ฟ้าเว
ลมก็ใช้ลมหวน	ใจพิ หวนนา
ไฟไซกลไฟไหม้	สวาทิไหม้ ใจเรียม ฯ

๑ วิคฤกฤษณเกลา	กษิรสินธุ์ สมุทแฮ
นิตรปฤษฏางค์นาคิน	คินชา
ธาคาท่านทฤษติน	กุโลภย์
เชิญช่วยเล็งทุกซ์ชา	ราคร้างแรมสมร ฯ
๑ คุลิตรเนตรเรือง	เรื่องฤทธิ
พรหเมศแมนสรวงสิทธิ	ลีเกลา
เชิญพระบรมนิตร	เหนอนาค
เสวีล้ำราญทุกซ์เร้า	รุ่งฟ้าคินขจร ฯ
๑ ทรงเพ็ชรประจัญแทตย์ท้าว	ทาวทิงษ์
น่านิกรอมรพิง	พริ้งพริ้ง
ยามากุสิคอิง	ฮารานัน
ปราชกุสมทิพขรียง	เรียกท้าวชมไชย ฯ
๑ จาตรมหาราชไท้	จตุรทิศ
ยเมศมาราฤทธิ	ซ้ายซ้อง
พันแสงศศิสถิตย์	ไพยมมาศ
วายุพรุณรุทรวง	อ่านอ้างชวนเชิญ ฯ

๑ แล่นรถสุริเยศม้า

คชศิขรเขาทอง

ตรึงลเมฆเรืองรอง

ควรรคองคกลั่นขอน

๑ พิทยพยัพเมฆครน

พรุณรวังวินโรยฉาว

โทยมภาคัมคัมภาว

โทยละห้อยขวัญอรธำ

๑ บิดลภาสิตเชอ

เป็นแต่ขจรนักษา

นานนานจงเงรจา

เสียมทำจำแล

๑ ลีหน้าย่ายหน้า

ตรึงเนตรลุ่มแลถวิล

นารายณ์ขรรคมสินธุ์

สองโคกสามเจ้าพา

แมนผยอง

เฟื่องพอน

อรโณทัย

เปลี่ยนชู้ชีวหา ฯ

ควรวญหา

ซ่มฟ้า

เตือนภัย ไปแม่

สวาทิน้องใครโลม ฯ

เขมรมา กัด

สืบแล

เต็มคิก พระเอย

พเพยงมคณ ฯ

กุกิน

แหล่งหล้า

น่านตน

ข้เอออากู ฯ

๑ นพขรยเรศเจ้า	สกุเขียว
ยั้งแต่พิภพเขียว	คอกพา
แสนโกฏิจักมาเขียว	หยากเขือ
ทรงพระไตรรัตนรุ่งหล้า	เลิศล้ำเลิศสวรรค์ ฯ

เจ้าฟ้าอภัย ๒๕ บท

๑ เก้าค้ายี่รุ่งรัน	เวียงแสง
พลเทพตราแดง	เดือกถ้ำ
หมองคึกขันคาลแสง	เสียงยี่
หน้าพิตรวอถ้วนหน้า	ชาตหน้านางเคียง ฯ
๑ มาเห็นเกาะพระแล้ว	ลาด
เสียงซึ่งความรันทก	ทชคไม้
เห็นไม้ไม่ปรากฎ	คินแม่ มานา
โรคย์เขียนนอ้งไซ	พิไชใจถึง ฯ
๑ มาถึงเจ้าปลุกปล้ำ	ใจนั้ก
ค้วยขวรวงค้อค	เรศวร้าง
เจ้าปลุกยั้งปลุกรัก	เรียมจาก
จากแม่เปล้าอั้งวัง	วุ่นวังอารมณ์

๑ สรียนลเลอนไกล	อัยฎางค์
พอพลเณงขาง	โหมตเข้า
แซ่เสี้ยนนิกรนาง	นาริศ
เรียมค่านังถเจ้า	จากเจ้าจำไกล ๆ
๑ มาถึยระเทศไท้	ขางไทร
ทางทริศสถานใจ	สคซัน
สมรเค็ยขังมาไกล	คลาจาก กงนา
กตังกรงจักรกัน	กิตกันกันสมร ๆ
๑ นพวิษเวศเจ้า	กรงขยท อยาแฮ
นารายนพิศณช	สขสร้าง
เรียมร่ากร่าสค	แรงพิ แล้วแฮ
เมืองกรวางเจ้าร้าง	พร่างมานอน ๆ
๑ แปกคี่เข้ารุ่งแล้ว	คลามมา
นพวิรมยา	ทำนยัง
แสนสนกนัจะหา	หาซาก
น้องก็ข้อมแจ่งคว้ง	ก่อนโพ้นมีมา ๆ

๑ พิศโพธิสามตันเคียบ

ยั้งแต่เคียวคหมอง

อกเรียบก็ปนปอง

กลพจากเจ้าเกล้า

๑ มาคลคำขลบ้านท้าย

แดงข้แดงเลยแดง

ซ้ำใจทราแดง

จากแม่ไปหน้าซ้ำ

๑ กาทลทรทกแล้

เรียบข้พงเลยพง

หมองคกข้นคาลหวัง

เส้นที่มารมรังข้อง

๑ มาถงประเทศท้าย

ใจตระขวิคตระเขวียนเวียน

เวรานเวรเขียน

จักนิราทุกข้เท้า

คายนสอง

หม่นเศรำ

ปานเปรียบ โพิแม่

คู้คล้ายโพธิคิ่ง ๆ

โพแดง

อกซ้ำ

ลิวจาก

เร่งซ้ำทรวงฉวิล ๆ

เสียงสังข์

ข่าวน้อง

เสียงเส้นห้

ขิ่นข้องอรรมณ์ ๆ

เกาะเวียน

วุ่นซ้ำ

บ้ำราศ แล้วแซ

ตราขล้นกรวมเวียม ๆ

๑	เกินคัตถ์กัณฑ์บ้าน	สมอคอน
	เวียนมกัคคอนทุกขัสมร	ไข่น้อย
	วังราชขุ่นอนนอน	เนินป่า
	บ้านป่าผ่าแฝกห้อย	ร่างไร้วังรัง ๗
๑	เห็นวังวาริศร้าง	ริมแคว นานา
	พระนครหลวงแล	เปล้าเครือ
	วังราชฤมาแปร	เป็นป่า
	เกรงจะแปรใจเจ้า	ห่างแล้วล้มเวียน ๗
๑	แคฝอยช้อยเข้าคล้า	ยางคาง
	วัลว่าชานางชาง	หน่อข้อย
	ปริงปรหกวางปราง	ปรองเปราะ
	ลางถึงจึงข้อคือ	เข้าคล้าตระกองคลอง ๗
๑	ระกำแกมจากต้น	เคยหนา
	ต้นตระบนแกมตา	คุ่มให้
	จากศรั้อยทอขามา	ลือโลก ใจแฮ
	วังข้เห็นเห็นไม้	ม่วงพร้าวแกมสลา ๗

๑ มลิวรรณขไว	วางเขนย
ซัยซาขวรวียมเซย	ไต้มว้ย
ขวรกัณครำเพย	ผายสวาคี
เขณชมาทว้ย	แซ่งเวเวะหนั ๗
๑ ของเสวั้งแกวฬ	กายกลม
ทักกลัคินพลันสม	เสนทักว้ย
ควมสนกนนรเณรมย	หลายท่า
ของบเจ้าควย	เสวั้งแล้วเวยมถวาย
๑ เจวักประกิมรูแกล้ง	เกลาเพรา
ฉัทรและองเวลาเปลา	ปลอกเสย
มาลาตเวงเสา	วคนธกัณ ขจรแฮ
หอมกระการวคเพย	ผิคไม้ ไพรสณท ๗
๑ บู่เจ้าเขาทำทอง	ไพรสณท
บู่เจ้าถารพน	เวคิน
บู่เจ้าชว้ยหนองหน	ไตแห่ง นนา
มารบสังเวยช	ซงชเชญถวาย ๗

สำนักหอสมุด

๑ เทพาทฤกษชาติเรือง
ฮารักษ์รักษาสถาน

อากาศเทวาวาน
ภูมเทวาช

๑ ของเงี้ยวกลับไ้
เวียนพระพลันจงถวาย
พวงเงินพวงทองบาย
ใส่ศาลเพียงตาตั้ง

๑ ข้าโรงข้าศาลนั้น
กลแต่เอียงไหริน
ฉีกกิมเมฆมารยักิน
ขอบบิยหีบแกลัมพร้อม

๑ เหล้าเข้มไหใหญ่ตั้ง
หมุ่เข็ดปากทองวาง
แกะแพะชุมภามางษ์
เต่างหนูปลากั้ง

ว่าขานู
น้
ทน

เมตภาพ เว็มนา
ช่วยให้นางเห็น ๗

ทวงสาย สวาตินา
เก็ชกั้ง
ศรัมาศ
แต่งให้สมบุรณ ๗

ขยาดวิล
เกล้าล้อม
แกมจอก
เพริศคิ้วพลาางเฉยอ ๗

เต็มกลาง
เค็ชขตั้ง
แกมไ้
กขกั้งขุ่หอย ๗

๒๐

๑	เก้ายทเพอนยากัน	คกไหนด
	ข้อมคกตามกันไป	ทัวเก้า
	คกรังทเลไกล	กลางข่า กัก
	เห็นก็สูกแต่เก้า	ขทนแนมนอน ๗
๑	อัครยรรยบารนหน้า	โหร
	กาฤททำรงกา	ทแจ่ง
	ฉัตรไซยไซ่พฤกษา	กาไซ่
	เขนนิมิตรเทพเสวัง	ส่งให้คฤผล ๗

พระนาคทาทรายแต่ขึ้นไป ๒๒ บท

๑	เห็นรอเรียมเนองน้อย	ใจอง
	รอระย้าโยงเยง	แย่งร้าง
	รอเฮยจักโกรงเกรง	ไปเท่า ไทนา
	จากจำเนียรนุขร้าง	ร้างไร้วารอด ๗

๑ ถึงวัดของปู่เข้า	ขอพร
เห็นแต่เรือหม่อมอญ	แม่ค้า
พิกาล้ำไหล่คอน	เรือเร่
หน้าข้มหมกหน้า	คจหน้านวลผจง ฯ
๑ คล้องข้างข้างเถื่อนร้าง	แรมโขลง
มาพิโยคอยู่โรง	เร่งเคร่า
พังกาคนาโยง	ยังข่า ไปฤา
เรียบค่านงนชหน้า	หนึ่งข้างคิ่งโขลง ฯ
๑ กำขลชนยทไอ้	อาทร
คอตะเคียนไกรรอน	จิ้งควน
เหมือนเรียบนิราสมร	มาเข้ลยว
ไม้ตั้งไมตรีม้วน	ขาดค่างทางเกษม ฯ
๑ ถึงย่านกระท่อมไต้	ชลธิ
กรกระท่อมทรวงคี่	อกห้าย
คองกระท่อมทวิ	ทุกข์เทวค อกเฮย
ตอกตระการกลคล้าย	เกษนึ่งนางเสย ฯ

- ๑ กำขลชลน้ำหนึ่ง
นามชื่อหนองคนที่
เห็นหนองพร่องวาริ
เวียมก็ชุ่มใจซ้า
- ๑ นางผาผาแผ่นกลิ้ง
แลประเล่ห์ทรงองค์
นารพยรรยง
ผาจะทำแทนให้
- ๑ ฤาไทเทเวศร์ไท้
ซึ่งสำนักนี้ในผา
ใฝ่ใจจะบูชา
แม้ว่าจริงงษ์
- ๑ จุดเทียนประทัยแหวัน
รูปประทัยโคมราย
ทักษิณสำรวมกาย
เสร์สสมโภชแล้วน้อม
- หนองมี
ใสน้ำ
ริมชุ่น
เช่นน้ำในหนอง ฯ
- กลางคอง
แม่ไซ้
เขาวรูบ
แก่น้องนางนอน ฯ
- ธิดา ท่านนา
ตกนี้
ชมรูบ
ช่องให้เห็นองค์ ฯ
- เวียนถวาย
รอยล้อม
ชภิวัต
นอบเกล้ายทศวี ฯ

เจ้าพนักงานหอสมุด

๑ ถึงทางประเทศไทย

ท้ายพิภพกลดทรวง

นางเพ็ช พิกุลพวง

จวนจะวายกลิ่นสิ้น

๑ ถัดถึงบางโขมคไธ

ควนโขมคพาทอง

ขามเขินขิงเอื้องค

หลงทกรวยทรงเส้น

๑ แม่ลาลาดคไธ

ฤาแม่ลิลลาค

ลาดกระทกทวิ

ลาแม่ลาแล้วเจ้า

๑ เรียมเม็ลมยเรศผาย

นางมขรหม่มข

ขรรพคพิไลยสูง

คูกำเนนนคคล้าย

ทางหลวง

ผู้
พคน

มาลิก

สัตว์อื่นเรียมคณิง ๗

ชัยภูงค์

หลอกเหลน

หลงเดือน

สัตว์ขยวายทาง ๗

หาครี

ลาดคเ้า

ทุกขเทวค ข้างเลย

จากแล้วลาสมร ๗

พอนฝูง

ข้างข้าย

สังวาค

แม่คล้ายขยขล ๗

๑ เห็นหงษ์เห็นห่างชู
เขียงย่องมองมุงเมิล
ตั้งเวียมตจเกี่ยวเทิน
โทยระทกใจหนึ่ง

เกี่ยวเทิน
เมียงหมิง
เฮอาค มานา
นกกน้อยนงชล ฯ

๑ นกน้อยลงเล่นน้ำ
ขอกวิโยคเขาวพลาจ
ชานันท์ทาง
นกกเล็กนอนลยล

ในขาง
พิช
แสนสนกน นกเอย
เล่นแล้วขอกกลาง ฯ

๑ นางนวลนางนกน้อย
เวียมก็สังสารา
นางนวลแม่ครวญหา
นกนิยมนสารชัน

บินมา
นกนั้น
นวลแม่ หมองฤ
สู่แล้วลานวล ฯ

๑ ขำมรขำภาคเของ
เวรวิชิต์ไทจง
โยขุญพ้อพังผดุง
เงยจรเทินทนเศรั

ขำมรง
จากเจ้า
เผด็จขาย ข้างนา
สุตรอนเวียมคณิง ฯ

๑ พิกุลเกิดเกล็ดนอนใกล้	ชาราม
ท่ายพิกุลกลางสนาม	สนกนัน
มณฑลพิกุลงาม	คือฉกร เณลิมญา
กระตอกอก	เมื่อใช้ญาบาย ฯ
๑ กกกอังกเหตุเหว่าซัน	เสียงหวาน
ว่าว่าเสียงเขาวมาลย์	แม่พริ้ง
ภรโตกทำเนินสาร	สังคิต
แหวว่าเสียงสมรร้อง	รำให้หาเรียม ฯ
๑ เห็นโคกเรียมเร่งเศร้า	สังสาร
โคกร่วงโรนโรยราน	แก่เก่า
โคกเอยจะย็นนาน	อยู่เมื่อ ไคนา
คโคกคเรียมเศร้า	โคกเศร้าเหมือนเรียม ฯ
๑ พิกุลเอยเคยวศหรณ	หอมหวาน
พิกุลวิกลการ	แก่แล้ว
พิกุลจะย็นนาน	ลักเมื่อ ไคนา
คพิกุลนห่อนแคล้ว	คลาศคัลลยความตาย ฯ

๑ รำควนรำคัยค้ำว	โตควร
เก็บประมวณชวนนวล	นุชน้อง
รำคัยรำควนจวน	วรยาท พระนา
สองประสังคัสคัยพร้อง	ชาติไพน์พบกัณ ๗

ทวาทศมาสฉบับใหญ่ ๘ บท

๑ คีร์ลวัลคิวิเคยไต้	จักรี
พระบาทพระคีร์ทล	ท้ามเกล้า
บงกชกิงนาภิ	ภลช้อ
กมลาค์จอมเจ้าพา	เกิดชนแจกยวิ ๗
๑ พรหมาแสงหล่อเหลอม	พรหมาน
พรหมวิทธิชัวพรหม	อันอ้อย
กามาพจรการ	กาเมศ
กามหากเป็นช้อช้อย	ช้องกาม ๗
๑ อมราอมเรคไต้	อมรินทร์
สองข้ายามขวนรค	แหงห้า
วิลาคันนิล	นองโลกย์
สมสนุกนิเหลันหล้า	ชนสอง ๗

๑ จักรพรรดิยศโยคเจ้า	จักรหาฬ
บุญพอบุญของจักรรัตน์	ผ่านแผ้ว
แดนกระษัตริย์ประนมมาลัย	มุลอาตุ
โอรสมกฏเก้าแก้ว	จขจร ๑
๑ ควงเคียวหอมยิ่งสร้อย	โสฬศ
สงวนจุมเพรางายกลั่น	กลั่นไว้
ควงเคียวคองกษ	ครุโลกย์
สงวนชูชมยให้	หม่นหมอง ๑
๑ ถูกหล้าเหลนว่าว	ใจหาย
ชกพปลวกลวง	ว่าวชน
สายทรงสียลายทรวง	เสียวลวาคี
ครวญเคร่งซัฟนยั้ง	บ่องโคย ๑
๑ สายโคมลาวลากขึ้น	แขวนใจ
ถนักรังกังหันหัน	พิทวย
กลใจเมื่อใจหาย	หาแม่ คั้นแม่
ชกหนึ่งใจทวยไต้	พิทวยใจหา ๑

๑ พัสถวน้องน้อยแต่	เคียมพงา แม่เขย
ขที่อนเองคัครอง	กอกเกอ
ประมาณกึ่งเกษา	ฤาห่าง เรียมเลย
๕ ๕ ๕ ๕ ๕	แนยเนอคอเคยว ๗

พระนาค

๑ มาถงขานพคัพน	พวรรณัก
เถถัวแตงแพงพก	๕ ๕
งางอกคอกคำชัก	เขนช้อ
๕ ๕ ๕ ๕ ๕	๕ ๕
เข้าพางข้างรวงเรอย	ขานเขอนปนกระเจา ๗
๑ สามเล่มราเมคไต้	สังห
แม่กัทรงสามศร	เป็รียท้าว
ท่านผลาญอุสมรณ	ลาญชีพ
๕ ๕ ๕ ๕ ๕	มอคม้วยคุเสมอ ๗
๑ ศรเนตรเสียบเนตรคัน	คมขัน
ศรสำเนียงตรึงกรวรรณ	สังข์
ศรโคมแม่ยิงยัน	ยายาก
๕ ๕ ๕ ๕ ๕	เชกท้าวสาตศร ๗

๑๔ สองไทยทรงศิวลันต์
ในโนทยานนิกรกล

๒๔

พรหม
คิ้วลีทอเสด็จกล
ก็พิพิพิศเพียร

๑ เมล็ดมังคลาธิกฤษณ
ชมพฤษพาลรชรเมยล

รเบียบไม้
สตรฤททวาเชียร
มลเมษบคยง

๑ อังกชลวาทิกรวง
เยาโยทิกาทิกุลกิง

กรกรรทยวคยง
สรพินทอยองค์
ต่าง ๆ

๑ คนธาสุมาสมถมาล
ตั้งน้ำชา
ลาไชยวมายวรบง

ยวิวิธอิศวร

๑ เสวไตรตมางควรวค
ชอดชาว

กชรรัตนพรายไพยม

๑ บคยงทิมมพรวิโลม
วิไล

ตั้งเขียน
วิเลชชรูไชรม
ตั้งน้ำคอกค้ำ
นุกุสมพัทรา

54289

๑ รัชฎางคณานิลกใน สวิไลยเลขา

ชาวเข็วเหลืองแดงลาย

เสวกรังสุ่มังสรสลา

ชรทิพมาลี

ปลั่งกสา

๑ รุกขรักตการกมลตรภู

นุครโกวณันท์

ไม้สัก ไม้หมัน

หมัน

ปรางทรางลชก กชกน

ทิวทระทโสศโลกม

ต้น

๑ เพ็องฟองทลองนลทลอก

แลตรบอจรรแบกโทรม

เรือรบ

กลับ

ทรุกบษปมาพิภินโฆม

จิตรเทพฤทธรรษ์

๑ สาสวิสุทธุสวัสสาร

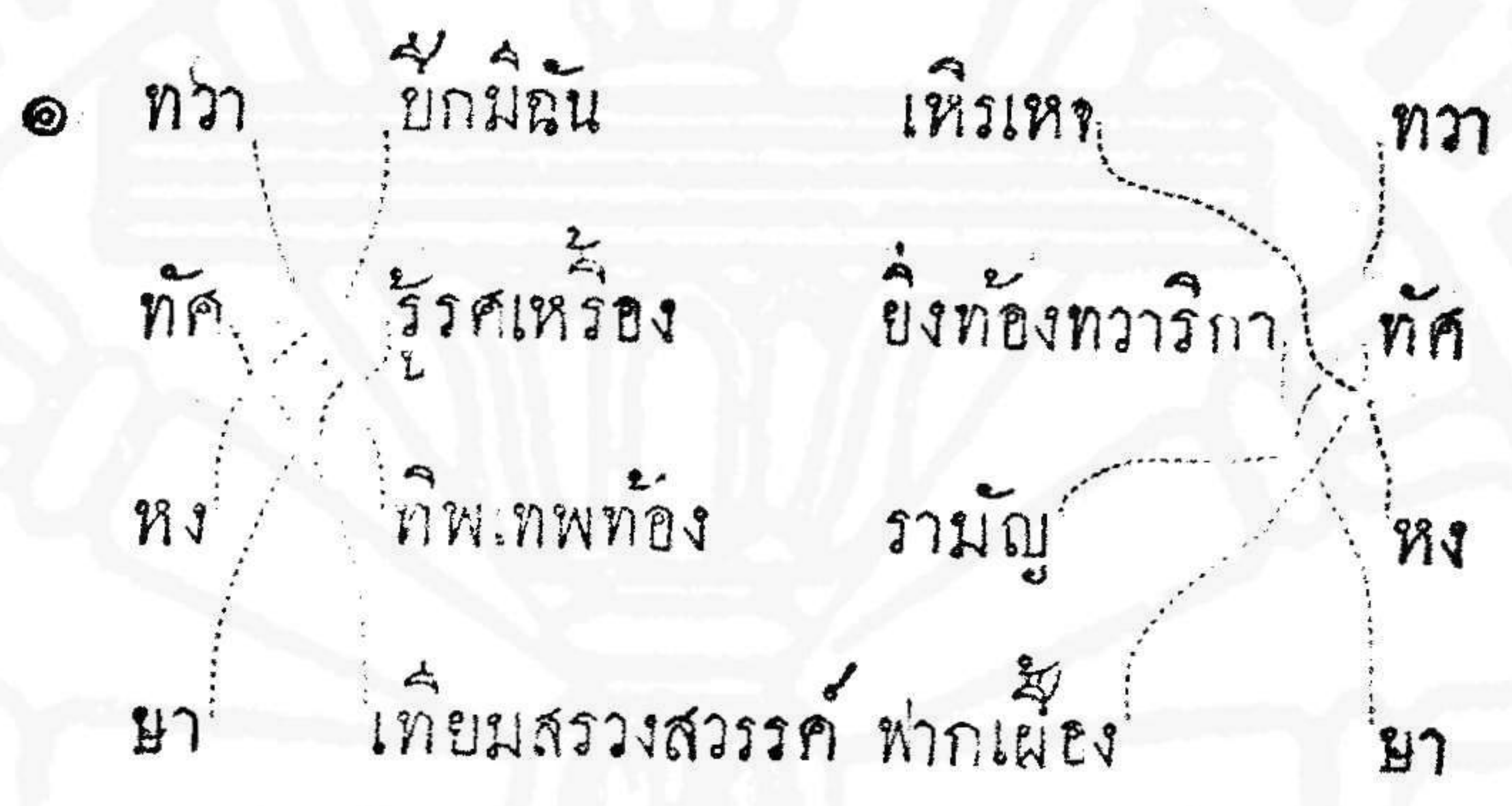
สวิสุทธิวงจันทน

เกียรติคณานิกรสรร

คสฤทธิกฤษณา ฯ

๔๑

อย่างนี้เรียก บาทกฤษณ } ก็ได้ ๆ
 ทวาตริงประดับ

กรนารายณ์โบราณแต่ง

๑ ศรี ศรรอญราพณ์ ภา ไชย
 พ่อ ประสิทธิฤทธิไกร แก้ว แก้ว
 มา กรุงรุ่งเรืองไคร ภพ เล่า
 แล ประเสริฐเลิศแล้ว โลกย์ล้ำนา นา

กรนารายณ์พญาศรีตั้ง

๑	ศรี	ทรงศรีสมรรตเรือง	เรือง	ไชย
	พ่อ	แข่งสร मुख	กิง	แก้ว
	มา	ครุณัดเหมไกร	สร	เล่า
	แล	แห่แลเจ้าแคล้ว	เกล้าน้ำไนย	นา

นารายณ์กักรโอรานตั้ง

๑	วัด	วรนิเวศ	วัง	เสื่อ
	ไป	ตัดมัททหายเหลือ	ค่า	คู่
	บาง	ขงรกแฝกเผอ	แปน	ยา
	หา	แห่งตำแห่งรู้	เรียกท้องนา	ยาง

พญาศรีตั้งนารายณ์กักรไว้ ๖ บทลงไป

๑	วัด	ทางสองไร่ถ้วน	ถึง	เสื่อ
	ไป	พุ่มแฝกเผอ	แฝก	คู่
	บาง	ไต่ทะหลยเหนือ	คิต	ยา
	หา	นุชพบเสื่อ	หว่างไม้รัง	ยาง

- ๓๓
๑	วัค	ข้ายกะทลอม	จับ	เล็
	ไป	ครยักกนายเหลอ	แหล่ง	คู้
	ขาง	แคบคัยล้าเวอ	วิม	ข่า
	ทา	ซากพขิงรั	ว้าม้วยโคน	ขาง
๒	จาก	สมวเส่มอเวอกร้าง	มัน	ทยา
	เพียง	พุนชเคียงสา	สู้	ชู้
	หมาง	สमानสรสตา	ทาล	เทตุ
	เพศ	ประพฤติวาครั	รคแจงกล	นาง
๓	เวอ	โตนเวอชวาท	ทวง	เกลือ
	ฟาก	พจอกคิตเจอ	เจ็บ	หลัม
	ชวาง	ลอยคิตควมเควอ	ทิว	ท่า
	นา	เวคเวียนค็อคัม	แม่หว้ายวน	นาง
๔	เวอ	น้องหลักแม่ค้ำ	ผน	เกลือ
	ฟาก	ผั่งสวนท็คเหนอ	หนัก	หลัม
	ชวาง	คั่นกิงตาเลอ	วิม	ท่า
	นา	แม่มาออย่ากัม	ภักตร์ให้เลย	นาง

เรือ ฟางตะพุ่นหญ้า ขี้ปลา เกล็ด
 ฟาก ซเลอ็คเผื่อ ผึ้ง หล่ม
 ขวาง ท้ายแม่ลงเหลือ หลาย ท่า
 นา เนกเปรี้ยวหวานส้ม รอค้างๆ นาง

กะทู้สี่โบราณแต่งไว้

๑ พี่ พบ รัก ซู้ ช่าง วิงวอน
 เย้า สวาทิ ครวณู คนง นอน แนน้อง
 เจ้า คลาค บ่วน ถึง สมร เสมอชีพ เวียมนา
 หลย ภาคร้อย อยู่ นาง ช้อง คึงเค้นๆไฉน ฯ

พระราชนิพนธ์

๑ เสียด พ่อจ๊กสุโพ้น จงภักดิ์
 ใต้ อินเกลือกขี้รัก ลูกแก้ว
 ไว้ ต่างๆไทยจัก ษุพ่อ สงวนนา
 คี และร้ายค้แล้ว ท่าเล่าโลมสอน ฯ

พระเจ้าล้านช้างคอบพระราชนิพนธ์

- ๑ เลี้ย พระบิตุเรศเจ้า มาครอง
 ไท้ แต่เคียวฤาษี อื่นอ้าง
 ไร่ เป็นขึ้นเมืองสอง เสมอชีพ
 ติ เรกกรุงล้านช้าง แดนสมบูรณ์ ฯ

ศรีปราชญ์

- ๑ จก จักโกรธเคียดชิง ทวงแทน
 รั จำราคาญแสน ย่นข้าย
 รั พลท้าวกินแทน นอนแม่ ยิ่งเลย
 ไร ไร่ทุกเส้นหญ้า ย่นให้ใครฟัง ฯ
- ๑ ทะ เลแม่ว่าห้วย เรียมพัง
 ลุ่ม ว่าคอนเรียมหวัง ว่าท่วย
 ษม เขอกว่าขักรัง เรียมร่วม ความแม่
 ษ ว่าหอยแม่กล้วย ว่ากล้วยเรียมตาม ฯ

พญาตรังแตง โคลงกะที่ ๑๗ บทลงไว้

หน้า	ชมสมรเอกอ้าง	อคร ทวยเฮย
อ่อน	ระทวยทอศกร	กรคเียง
ท่อน	ทองทิพยอัยศร	เศกแม่ มาฤา
จันทร์	หมคเมฆเปลือง	เปลียนไว้กักรโถม ฯ
หน้า	น้องวางแว่นแมน	เมียงฉาย
ใบ	อุลลอบกลาย	เกลอนกล้า
ไซ้	มุกมาศเรือนสลาย	ลอคเนตร เวียมเฮย
ชอก	กลีบขิวเคียงกำ	กิงแก่มนางหมอง ฯ
หน้า	พิศนิวกักรเจ้า	เจิมอยทช เยศแฮ
ใบ	ละอองโกมุท	เมื่อแย้ม
ไซ้	หงษ์กรเวกครุช	เพลิงลวก แล้วเฮย
ชอก	ไต้ปานนวลแก้ม	ก่องเนืองามสลวย ฯ

- ๓๗
๑	กก	คำชคชอพ	หงหวง ไทญา
	กัก	ค้อยพจนาวง	ภูฟ้า
	กก	เคาะนชโคยวง	มาแม่
	กัก	แต่กันใจควัว	ไฟไวมเคียว ฯ
๑	ท	รนอรร้อน	ลำเค็ญ แม่เฮย
	ส	รียาพลบเรียมเห็น	แต่ห้อง
	ม	เม็ลม่งแลเย็น	ใจจาก แล้วยเซ
	ค	รียงคเยอกเลียงม้อง	คำแล้วเรียมคววญ ฯ
๑	ท	เรศถินแล่นก้าว	ซัดลม
	ก	กระแทกเกาะจม	จ่อมม้วย
	ม	กรหมู่ปลารวม	พักกัก กินแซ
	ก	กัหลตลอบควัว	รอดควัวลัดทอง ฯ
๑	ท	รศรีสวัสดิเจ้า	จำเริญ ใจเฮย
	ง	เงอนจันทรเคิน	แก่นฟ้า
	ช	ไยนชเร็วเซิญ	มาแม่ ราแม่
	ค	คูนิลเนตรถ้ำ	เนตรน้องคมงาม ฯ

- ๑ กุ รทวงสมรเพ่งเพียงเพ็ญจันทร์ แจ่มแซ
 งาม ศศิธรสวรรค์ ส่องส่อง
 ขาม โคมแข่งทิพย์วรรณ โคมฉาย ราแม่
 คม คูนิลเนตรน้อง หิ้งพักนอนงสาย ฯ
- ๑ กุ นางบรมเมคไท้ ทัดจันทร์ กัด
 งาม สเรนทรสวรรค์สีหน้า
 ขาม องค์อรเอววัล เวียนวาค รุขเอย
 คม สิบหกห้องฟ้า ฝากไว้ในสมร ฯ
- ๑ กุ ในนัคเรศสัน สนมนาง แล้วเจ้า
 งาม ระหงทรงขาง แขนงนั้น
 ขาม ขามแต่ในปราง ประเทียข ทิพย์เอย
 คม ประเห็นหกชั้น เซ่นน้องสุคทา ฯ
- ๑ กุ เกษียรวาเวศเวียง วาริน
 งาม นารณินทราสินธุ์ แท่นน้ำ
 ขาม จอมจักรปาณินทร์ นอนแนบ อรเอย
 คม พระกรรตอกา กิ่งแก้วเรียมถนอม

- ๓๘
- ๑ กุ รโคมสมรแม่เนอ ส่องดี
 งาม ตระแนวนากี พิศน
 ขาม วักรคมาลี ลาพโลก ครอบๆ
 คม จะปานปากกรีน ร้อยช้ำชายชง ๗
 - ๑ กุ รุกระเหง้า สดา เจียวแม่
 งาม ระหว่างเวลา ชุ่มชุน
 ขาม พางทีพยรค์า สรีวาศ นางเฮย
 คม วักรคเรียมอื่น โอยรู้น้อมความถนอมๆ
 - ๑ ถ นกแล่วพจิงแจ่ง ความสมร แม่เนา
 ไหล เลื่อนกลไยขอน หยากน้ำ
 ไถ หักเทกโคคอง แอกวี่ง นางเฮย
 เณ จะพาเจ้าคล้า เพ้อพนกิ้นสวน ๗
 - ๑ ถ วิลวันเรียมเรียมช้อม ค้านง แ่นงเฮย
 ไหล เลื่อนจิตรงวยง ง่วงน้อง
 ไถ เตียงว่างอนอง รตราช นามแม่
 เณ ว่าทรายไต้ตั้ง ค้อค้ำนค้ำโคม ๗

๔๐

- ๓ ล้างในท้องท่า วังวน
- ๓ พัดคั้งแฉกตน เล็ดอกหว้าย
- ๓ ไกลนอยู่จวบจน เย็นมิ่ง กุเออ
- ๓ จะผงพยาย ย่างเท่าๆไหว ๗
- ๓ เม็ดโคแรกทุงน้ำ ของพะ
- ๓ พัดคั้งนาหะ แหวกห้วน
- ๓ ตกจากมือพระ พลเทพ ท่านแฮ
- ๓ ล้นลุ่มค้ำวคน ที่ท้องนาขวัญ

ภาพย์ให้เรือ

- ๓ เส้นาสนันพิณพาทย์ก้อง กาหล
- ๓ เพียงสมุทคลังวน คลนคัลม
- ๓ สอกล่ายภักตรายล เขาวรูป
- ๓ เห็นแต่เรือรายกลุ้ม เกล่อนหน้าพลพาย ๗
- ๓ กาหลคนตรก้อง กลองโยนร้องซ้องแตรวงอน
- ๓ ปานเสียงสำเนียงสมร ชักล่อมพัตไสยา
- ๓ โดยเสด็จแก้ควงสวาทิ แรมนิภาคคลาศภักตภ
- ๓ ปานนี้แก้วฟ้า นอนถ่านั่งตั้งคาคอย

๑ อยู่เคียงเปลี่ยวใจเศร้า คิดถึงเจ้าเปล้าใจถอย
 เลี้ยกายวายรักร้อย ชั่งเวียนเหยไม่เคยไกล ฯ

โคลง
 ๑ งามงอนกึ่งกายแก้ว แกมศรี

เลื่อนชลาชลยลี้ ลาศคาลัย

เฉกโฉมมิ่งสตรี ตรูเนตร เวียมเหย

งอนชำเลื่องคมช้อย เนตรให้เวียมสงวน ฯ

กาพย์
 ๑ งามพริ้งกึ่งแก้วสขัต พลพายชกวัคกรกราย

ตั้งกรช่อนกอดสลาย สุกรักแนบแอบอิงองค์

๑ เจ็บจากพรากเจ็บจิตร เพียงขึ้นพิศม์ตึกทรวงลง

ยาใดใครจักจง ไม่ยาเท่าเจ้ายาใจ

๑ โคมแกลังแปลงรูปมา แก่คาพินธุฯไฉน

วันหนึ่งพึงจากไป ไกลนุชน้อยร้อยขั้วตรอม

๑ ร้อนแรงแสงสุริยา ไฟไหม้ข่าหญ้าฟางลอม

ไม่ร้อนตอนใจผอม เพียงจากเจ้าเฝ้าอาตุร ฯ

๔๒

โกลง เห็นหงษ์นำเวศ์พอน ฟองสินธุ์
 ๑ งามคั่งหงษ์มัจฉินท์ แหวกหว้าย
 ลำทองท่องวาริน รวนเท
 ตกค้ำเนินหงษ์คล้าย แม่คล้ายหงษ์จร ฯ

ภาพย์ เห็นหงษ์ส่งภักแก้ว เกมมาค้วแหวแพรวไพโรทอง
 ๑ เหมือนดวงพวงกลั่นกรอง นื่องร้อยเรียงเคียงแนบเขนย

๑ ยามนอนจักวอนใคร เอามาไลยให้ไซ้เซย
 นวลเจ้าค้เคล้ำเอย เคยเย้ยเล่นเป้นที่สรวล

๑ ร้อยหน้าพินหน้าสนุก หน้าพิทุกซ์ฉกใจครวญ
 ท่านศุขปลกสำรวล เรียมชวนใจให้ โศกคัลย์

๑ แม้วามาทวยพ จะวิกรรชราพรพรรณ
 น้อยจิตรคิกไม่ทัน ละขวัญไว้ไม่ชวนมา ฯ

โกลง เรือครุฑคิอครุฑชุม โอของค้
 ๑ โฉมนาฏากากหลง เล่ห์ซู้
 ยิงกิกยั้งพิควง ดงเส้นห้
 เกรงจะลอบให้ผู้ อนนแนชยโฉม ฯ

<p>ภาพย์</p> <p>๑ เห็นครุฑยุคนาคคน เวียมแอบแนบนวลนอน</p> <p>๑ แลเลีย้เจ็ยครุฑยุท เจ็ยเลีย้เจ็ยฤาควาง</p> <p>๑ ทกครั้งค้งทรวงแค้น เซยช่นอ้นร้อยคน</p> <p>๑ ร้อยซ้งซ้งควมรัก แ่นภพขแดนไทร</p> <p>โคลง</p> <p>๑ สมรรถไชยสรหมขล้า ศรีพมานมาคผจง เหมือนนวลภักตร์นชสง วันเมือจากชายช้ำ</p> <p>ภาพย์</p> <p>๑ ธงชายปลายแกว่งกวัด เหมือนกรอรนารวิ</p> <p>๑ คันธงตรงแนแน่ว คำมั่นอันสัญญา</p>	<p>๑ นาคฝนพนปลายกร กรกระหวัดครึงนาง เล่ห่เลีย้นชลุคคมขาง เจ็ยพร้างนางเหลือทน</p> <p>๑ ไม่หนักแน่นแสนเจ็ยจน ไม่เทียบเท่าเจ้าควงใจ ที่สัดหนักหนักสังไต เห็นไม่หนักเท่ารักนวล ฯ</p> <p>๑ ลำทรง แจ่มน้ำ ผิวผ่อง ซอกด้วยกรรแสง ฯ</p> <p>๑ โบกสขัตันคโยธิ เจ้าพิทพิทไสยา ก็เห็นแล้วแกวพ้อา ถ้าคงคำจะขำคม</p>
--	--

- เลี้ยกายหมายโกลเมค ประเวศไว้ ให้แรมสม
ภมระว่อนชม ฤาณน้ำอยู่รำไร
- รัชชวัญพลันสังข์ ทุกถ้าท่าชลาไหล
แม่นัชวัญนั้นตกใจ ให้รัชชวัญเจ้าพลันคืน ฯ
- โกล ๑ อนงค์ลำประพาศเพียง สาวสวรรค์
 ๒ แลนฤลิมคิตชวัญ เนตรน้อง
 ๓ คิตเจ้าพลมณ พิศนาฏ
 ๔ งามขบ่แปลกเปลี่ยนต้อง แห่งห้าวศเกษม ฯ
- ธพ ๑ อนงค์ทรงประพาศ ห่มเจียรบาดคาคับกทอง
 ๒ นุ่งเกยวเขียวแสดคอง แต่งคองสีท่ม่ายเมียง
 ๓ นุ่งยกทองท้อชิ่งแย่ง สอดสีแดงแกล้งขงเคียง
 ๔ รัวห้ศักร์เรียง เคียงเขมราชูคาคเงินยวง
- เพ็ชระยอศลอกประทัย แสงระยัรบรั้งร่วง
นพรัตน์จักเจิมคอง รั้งแต่นพรัอยย้อยพรายพราย

แหวนงสมรกฎ ^{๒๒}งามที่พศชตเกล็ดทราย
 เขียววิชัยสีกาย ^{๒๓}สายเขียวพลอยก้อยนางทรง ฯ
 โคลง ^{๒๔}ถึงที่ประทับไท่ ^{๒๕}ธารฉนวน
 เสด็จจากนาวาขบวน ^{๒๖}พยุห้หน้า
 พระขนิมกกุฎควร ^{๒๗}เฉลิมบาท
 ทรงพระยศยิ่งล้ำ ^{๒๘}เลิศด้วยคุณธรรม ฯ

ชื่อว่ากะตุ่เสื่อช่อนเล็บ

—*—*—*—

๑ คำ โคลงเหมาะขบถสี่กั ให้
 หม่อม อ่านสารศรีเสนาะแต่ง ^{๒๑}ดู เอกโท
 พร้อม ^{๒๒}ไฟถวนถักถ้าวราว ^{๒๓}รู้
 เพราะ ^{๒๔}พริ้งทังพินอุไค้ ^{๒๕}เรื่อง ฯ
 ๒ โกล ^{๒๖}สินทรขรเมศไค้ ^{๒๗}ทักจันทร์
 ๓ ^{๒๘}ขพรุณรังสรรค์ ^{๒๙}แจ่มเจ้า
 ๔ ^{๓๐}ข่า ^{๓๑}นอมรคัล ^{๓๒}ขเมศ กุเฮย
 ๕ ^{๓๓}เข็ด ^{๓๔}ขัญชรให้เต้า ^{๓๕}ขাত্রพำมาทิน ฯ

๑	ชัค	ลงในท้องท่า	วังวน
	ชัชน	เร่อกางขาคน	เร่อกเน่น
	ชัชน	สยสลคปน	ปลาช่อน กูเออย
	ปลา	ค่นวังข่งเต้น	คอบต้องปลาเอง ฯ

สำนักหอสมุด